

Posudek bakalářské práce Denisy Bochňákové *Modální slovesa s minulým infinitivem v italštině: jejich význam a překladové protějšky v češtině*, Ústav románských studií FF UK, ak. r. 2023/2024

Denisa Bochňáková se rozhodla pro zpracování tématu, jemuž nebývá věnováno mnoho pozornosti, byť si ji dle mého soudu zaslouhuje. Zejména proto, že konstrukce modálních sloves s minulým infinitivem se vyskytuje v celé řadě evropských jazyků včetně analyzované italštiny, v češtině ji však nemáme; vyvstává tedy zásadní otázka, zda a jakým způsobem lze jemné modální odstíny, které tato konstrukce vyjadřuje, do češtiny převést. Využití paralelního korpusu InterCorp tak přináší jedinečnou možnost porovnání originálních italských kontextů a jejich překladových protějšků a výsledky, k nimž autorka dospívá, poukazují na obtíže, které mají čeští překladatelé nejen s přesným převodem modálního významu, ale mnohdy i s jeho pochopením. Ukazuje se, že ne vždy je sémanticky a funkčně ekvivalentní překlad možný; jindy naopak možný je, ale překladatelé zřejmě nepokládají převod jemných modálních nuancí za důležitý nebo je sami nevnímají. Hned v úvodu bych tedy ráda ocenila volbu tématu a zároveň předesílám, že studie je pečlivě zpracována po stránce formální i obsahové a že ji celkově považuji za velmi zdařilou.

Práce je přehledně členěna do kapitol a podkapitol. Teoretická část velmi pečlivě a fundovaně představuje základní pojmy, které jsou pro analýzu důležité: pojednává se zde o modalitě a jejím vyjádření v italštině i češtině, o typech a vlastnostech predikátu, o infinitivu a pak i detailněji o konstrukci modálního slovesa s minulým infinitivem, která je vlastním tématem práce. Následuje představení výsledků korpusového výzkumu, celkové vyhodnocení analýz, závěr a seznam použité literatury (který ovšem není uveden v počátečním Obsahu). Bohužel chybí resumé v češtině a italštině, které je povinnou součástí kvalifikačních prací.

K teoretické části nemám – až na několik drobností uvedených níže – závažnějších připomínek. Naopak oceňuji, že autorka upozorňuje i na jemné rozdíly v modálním významu, např. v konstrukcích *avrebbe dovuto fare* a *dovrebbe aver fatto* (s. 28), které jsou pro nerodilého mluvčího italštiny mnohdy špatně pochopitelné, a proto se tyto struktury často zaměňují.

Pěkně zpracovaná je i praktická část, obohacená o tabulky a grafy. Grafy se ovšem ve stávající podobě nezasvěcenému čtenáři jeví trochu nepřehledně; možná by bylo vhodnější výsledky shrnout jiným způsobem. A co v tabulkách 1 a 2 znamená poměr celkového počtu vyhledaných a analyzovaných konkordancí? Nemyslím, že by se autorka při analýze skutečně omezila jen na dvě či tři věty, jak tabulka naznačuje, neboť pak podává kvantitativní analýzu všech překladových možností v grafu. Možná to číslo označuje jen to, kolik příkladových vět je v textu uvedeno a okomentováno? V komentářích k uvedeným konkordancím se diplomantka pokouší přesně zachytit sémantické rozdíly v modalitě mezi originálními a překladovými větami, což je vzhledem k neexistenci objektivních kritérií pro takové hodnocení velmi obtížné a vyžaduje to značný jazykový cit, jímž – jak se mi zdá – však autorka disponuje. Závěr potom jasně a přehledně shrnuje postřehy, k nimž diplomantka dospěla, a může se stát inspirací pro hlubší výzkumy v této oblasti, nejen v italštině, ale i v dalších jazycích.

V práci jsem narazila na několik drobných nepřesností, které uvádím níže:

- 1) Co znamená, že ve větách hlavních vyjadřuje konjunktiv „ústupek“? (s. 16)
- 2) Lze tvrdit, že „[z] hlediska sémantického představuje [participium] slovesné přídavné jméno“? V jakém smyslu?

3) Na s. 25 se píše: „V italštině se infinitiv používá k tvoření implicitních vět, avšak za podmínky, že podmět slovesa v určitém tvaru je totožný s podmětem infinitivu.“ Třebaže je toto tvrzení platné ve většině případů, vždy to tak být nemusí (např. *Ti prego di venire* či *Ada ordinò ad Augusta di andarsene* atp., srov. diskuzi o tzv. slovesech kontroly).

4) Proč se korpusová analýza omezuje pouze na pomocné sloveso *avere*? Případy s pomocným *essere* by byly nesporně také zajímavé, přínosné by mohlo být i srovnání konstrukcí s oběma pomocnými slovesy.

5) S. 37, příklad (16): Nezdá se mi, že „modalita mezi italským originálem a českým překladem je v rovnováze“. Italský kondicionál dle mého mínění vyjadřuje vyšší míru nejistoty.

6) S. 37, příklad (19): *Ma cosa rimane che tu non possa avere fatto?* Nemyslím, že konstrukce může vyjadřovat i nejistotu ohledně toho, co „ještě může být učiněno“. Dle mého názoru se vztahuje pouze k minulosti.

Považuji bakalářskou práci Denisy Bochňákové za originální a kvalitní příspěvek k neprávem opomíjenému tématu. Oceňuji také vysokou stylistickou úroveň práce a pečlivou formální úpravu, což bohužel nebývá vždy pravidlem. Vzhledem k tomu, že jde o kvalifikační práci na úrovni pouze bakalářské, navrhuji navzdory drobným připomínkám i chybějícímu resumé hodnocení **výborně**.

V Praze dne 7. 6. 2024

PhDr. Zora Obstová, Ph.D.
oponentka bakalářské práce